

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokrvari“ Nat. Pod.

Predplata s poštarinom stoji 2 f., a svaki broj 1 f. za cijelu godinu. Razmjerno 1 f., a svaki broj 1 f. za pol godinu. Izvan Carstvenog vijeća poštara. Svaki pojedini broj stoji 6 nov. Novci se šalju kroz poštarsku Naznačnicu. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Gdje ima više predbrojnika, moru odgovorno biti, predplatiti kroz jednu Naznačnicu, a 1 List dobivati po jednu jedinstvenom. Komu List nedolje na vrijeme, neka to javi Odpravništvo u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, osim izdane *Reklamacije*. Ako List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalaze se

Via S. Francesco N. 4. i. pisa.

Pisma se šalju plaćeno poštarine. Vestit, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cilju ili u izdanku, naime prana svojoj vrijednosti i cilju ovoga lista. Nepodijeljeni se dopisi neupotrebljavaju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari neplaćaju se u ovom listu. Priobacena se pisma tiskaju po 2 nov. svaki redak (izlazi od 16. dana) stoji 60 nov., a svaki redak ostaje u novčanih: ili u slučaju opetovanja po što se pozoda oglasnik i Odpravništvo. Pošti se neplaćaju. Uredništvo i Odpravništvo, osim izvanrednih slučajeva, neplaćaju u nikim drugdje, nego putem svoje *Listarice*.

Poziv na predplatu.

Poslje sedam godina mi smo bili odlučili prekinuti izdavanje ovoga pučkoga lista, jedno što smo opterećeni dužnostmi svojega stališa, a drugo što radi neuredna plaćanja mnogih predbrojnika moramo na koncu svake godine nazirati, odkud ćemo snovati trošak za zadnje nu brojeve.

Ali srdce nas je božilo, ostaviti naš sjromasni puk i bez ove male ne utjehe, kojoj se je tu i tamo kao kruhu prinuđio. Toga radi smo nakanili uztrajati, u nadi, da ćemo dođućee godine naći pouzdanije podpore.

U tu svrhu smo evo naumili list poljepšati i povećati tako, da će odsad unapred biti štampam na ljepšoj hartiji, novini slovi i mjesto dvajuh na tri velika stupa. Gledat ćemo, da mu bude i sadržaj što korisniji i zanimiviji, donasjuć s jedne strane sve, što može unaprediti pučko blagostanje, a s druge dojavljujuć obične svjetske novosti, koje kao da misle biti nastajuce godine mnogo zanimivije od prošlih.

Ali, ako se naša dobra volja i nesla omjeriti nego o naše rodoljublje, da bude ovaj List ipak ono, što mi želimo i što može i mora biti, molimo sve naše vriedne domo-rode, neka nam se i oni odzovu što većim brojem predbrojnika, što točnijim plaćanjem predbrojbe i što češćim dojavljivanjem svega, što misle da nam može narodu koristiti. Samo tako će moći ovaj List obstojati te koristiti našoj narodnoj stvari, kojoj smo prama svojim silami dužni svi pomoći.

Da ugodimo mnogim predbrojnikom, naumismo u buduće štampati i svakojake oglase uz cijenu, koja je gori na čelu Lista naznačena. A obećajemo, da ćemo svaki put metnuti i vesti sa tršćanskog tržišta.

Cijena Listu ostaje kao i dosada, naime 2 f. a za kmete i f. na godinu. Novci neka nam se šalju kroz poštarsku Naznačnicu, na kojoj se s kraja može napisati stogod tko želi. Komu List nedodje na dobu, neka ga reklamuje u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina. Ne posljedku molimo što uljudnije, koji nam još što duguju, neka nam to što prije pošlju, da već jednom prestanemo novom predplatinom namirivati stare troškove.

U Trstu 30. decembra 1876.

Uredništvo.

Pogled po svijetu.

U Trstu 30. prosinca 1876.

Nase carevinsko vijeće nalazi se sad na božićnih praznicah. Zato iz Beča neima baš ništa nova. Samo tu i tamo dižu se glasovi proti nagodbi s Ugarskom i izvan carevinskoga vijeća. Ovih danah da su viedali o toj teškoj i veoma škakljivoj stvari naši ugarski ministri pod predsjedničtvom samoga Cara. Što su zaključili, to se dakako nezna. Ali da je to viedanje moralo biti veoma ozbiljno, vidi se iz toga, što su se odmah raznosili kojekakvi glasovi, da će ostupiti jedno il drugo ministarstvo. Nego gdje će se naći ljudi ni ovdje ni u Ugarskoj: oni prvi da pristanu na očitu nepravdu, a ovi drugi na povoljnije za nas pogodbene uvjete? Ta će se rana morati najbrže sa korena liečiti.

Poslje više pripravnih dogovorah držali su dne 23. tek. mjeseca evropski punomoćnici svoj prvi obći sastanak. Sjednica se otvorila, a po Carigradu razlegala tutnjava topovah. Turski punomoćnik i predsjednik konferencije otvori svoja državnička usta i reče: „Gospodo, ova tutnjava, što ju čujete, vam navješćuje, da je Turska stupila u red slobodnih državah — u ovaj čas proglasio se turski ustav!“ Takom su eto šalom Turci odgovorili već unapred zaključkom evropskih sastanakah. Nego Turčin predsjednik uze ipak te kršćanske predloge, obećavši, da će jih proučiti, pa svojom prigodom izjaviti, može li Turska u obće i u koliko na nje pristati. S druge se strane veli, da je prihvaćeno primije opet na dva mjeseca. Tako sad eto stoji stvari na Iztoku.

Što je predlogah kršćanskih vladah, oni bi donekle mogli zadovoljiti uboge Kršćane. Jer slavenske turske pokrajine bi imale dva kršćena guvernera, naime Bugarska jednoga, a Hercegovina s Bosnom drugoga. Crnogora bi se znatno razširila te dobila i jedno pristanšte na moru. Kršćani bi se sami upravljali, a 50 po 100 od svih daćah bi trošili za svoje domaće potrebe itd. Da se to izvede, a Turci i Kršćani da se opet nepokolju, nastanili bi se u zemlji strani vojnici, da poput oruznikah straze jedne i druge. Čita se, da je ta, neznamo da li čast il breme, bila ponudjena Belgiji, al da ju je ona odklonila od sebe. A kakav je pak taj turski ustav?

Borme neima mu prigovora, pak baš za to neće biti ništa iz njega. Taj ustav je prepisan od slova do slova iz sličnih evro-

pejskih ustavah, kao da je znao tko ga je pisao, da neće služiti nego za paradu. Ali to znaju i evropski punomoćnici, pak se neće dati nikako smesti u svom poslu. Što oni hoće i moraju tražiti, jest jamstvo iliti garancija, ne da će se Turska samo izvana publičiti, nego takodjer iznutra promieniti. A eto to je ono, što nije nikad i nikako moguće. O tom da se je sad uz Rusku uglavila i Engleska, pak da se Salisbury i Ignatijev tako dobro razumiju medju sobom, da se stari engleski poslanik Elliot, uvredjen radi toga, seli iz Carigrada. Ele, ako je to istina, onda Ignatijevu čast!

Kako se dakle vidi, prilika rata nije još uklonjena. Ruska vojska stoji pripravna na granici, samo što joj se razbolio vrhovni zapovjednik, knez Nikolaj Nikolajevič. Pak najbrže da će se pokrenuti i austrijska i engleska vojska, jer kako se predviđa, da Turska neće popustiti, a druge države da neće htjeti svoje vojske tamo poslati: tako se drži, da će Ruska posjesti Bugarsku, Austrija Bosno i Hercegovinu, a Engleska nekoje Otokove, i onda eto razdijeljene Turske kao nekada Poljske.

U Biogradu dogodilo se nekoje stvari, koje su mogle, da je išlo po volji naime Magjarah, uplesti Srbiju i Austriju u veliku nepriliku. Nekoji Magjari su naime htjeli, da se ni pet ni šest posljedne Srbija, te tako zapleto još i gore i onako prezapleteno iztočno pitanje. A za što? Za to, jer je srbska straža sa biogradske tvrđave pucala na jedan naš parobrod, što se proti propisom nalazio na Dunavu preveć na blizu pod njom. Nego i to se poravnalo, buduće je Srbija dala našoj vladi zahtjevanu zadovoljštinu. To je u redu, ali koliko nisu Turci u ove posljednje dvie godine zagriješili proti našoj državi palec naša sela i ubijajuć naše ljude ne iz stega nego iz objesti, pa tko ih je što pitao? Mi toga neznamo drugčije razjasniti, nego tko se više stuje, da se od njega više i zahtjeva, pak da to služi Srbiji na čast!

Govor Dra. Vitezića

u razpravi proracuna nastave u carevinskom vijeću.

(iz „Obična“)

„Buduće da je već kasno, to ja neću dugo zahtjevati strpljivosti visoke kuće.

Ja ću se ograničiti samo na ono, što je najnužnije. U sjednici visoke kuće, koja je držana 13. veljače 1874., dakle skoro pred

tri godine, upravismo ja i moji politički drugovi interpelaciju na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoslovja i nastave i to u dvostrukom smjeru.

Prvi dio odnosi se na to, da se priznaju valjanosti svjedočbe o izpitu zriposti onih mladića iz Istre i kvarnerskih otokah, koji su učili na hrvatskoj gimnaziji na Rijeci, i koji ondje polazu izpit zriposti.

Drugi dio odnosi se na to, da se uvede slavenski jezik u škole onih istranskih okružjeh gdje je veći dio pučanstva slavenski, i imenito da se podigne sa slavenskim nastavnim jezikom gimnazija i jedan zavod za odgojenje učiteljah u Istri ili na kvarnerskih otocih.

Nu pošto na tu moju interpelaciju do sada nije još ništa odgovoreno, akoprem je minula toli duga vremena, to se, obzirom na §. 68. poslovnog reda, usudjujem upitati njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoslovja i nastave, hoće li što prije odgovoriti, ili ako neće, koje zaprieke stoje na putu tom odgovoru.

Njegova preuzvišenost gospodin ministar nastave izrekao je u jućerasnjoj sjednici vrlo simpatične riječi za slavensko pučanstvo čitave Austrije. Ja bih samo želio, da tim riječim odgovaraju i djela. Njegova preuzvišenost rekla je medju ostalim (čita):

„Ja mogu samo izreći uvjerenje, koje sam već opetovano dao, da mi je duševni interes svakog plemena svake narodnosti u našoj ljubljenoj velikoj Austriji, sasvim jednake vrijednosti, i da ja smatram svojom zadatkom, da taj duševni interes u svakom smjeru unapređuje, neobazirajući se na jezik, na narodnost.“ (Glasovi: čujte!)

Njegova preuzvišenost u istoj je sjednici na dalje rekla (čita):

„Oni — naimo Slaveni — mogu čuvati svoju narodnost, oni mogu gojiti svoj jezik, on se uvažava u uredu i školi.“

Tom sgodom moram najprije konstatovati, da medju timi izrekami i onimi, koje je prije nekoliko danah izustio jedan drugi član ministarstva, nenalazim potpunog sklada.

Njegova preuzvišenost gospodin ministar pravosuđa, odgovarajući na govor gospodina zastupnika dra. *Dardina*, izjavio je, da se s taljanskim pučanstvom južnoga Tirola, što se tiče gojenja njegovog jezika, u razmjerju prema drugim narodnostim države — izuzam naravski *Niemce* — mnogo bolje postupa, i da ono s toga neima nikakvog uzroka tužiti se.

Njegova preuzvišenost gospodin ministar pravosuđa ujedno je osobito iztaknuo, da se sa Slavenim nemože isto tako postupati, jerbu nestoje na dosta visokom kulturnom stupnju.

Nu, moja gospodo, ja mislim, da je kultura medju Slaveni tako daleko napredovala, da se sada sigurno nemože učiniti takova izreka; to je, ja mislim, već svladano stanovište. (Pravo! s desna.)

Promislite, moja gospodo, na kakovom se stupnju izobraženja nalaze česki, poljski srpski i hrvatski jezik. U tih jezicah uči se ne samo u pućkih školah, nego i u srednjih školah, dapače i na sveučilištih. Kako se dakle naproti tomu može učiniti takova izreka, toga ni malo nepojimim.

Ja se sada povrćam na navode njegove preuzvišenosti gospodina ministra bogoslovja i nastave. Akoprem mjesta, koja sam nelom pročitao, nisu ništa drugo, do li izljevi ustanova §. 19. državnih temeljnih zakonah, to ipak zahtijeva moram priznati, da se ona u istinu nesliede.

Tužbe, koje su u jućerasnjoj i današnjoj

debatu podignute iz Moravske, Česke, iz Galicije, iz Kranjske i Palmacije, sigurno dovoljno dokazuju, da je moja tvrdnja istinita. Što se pak, moja gospodo, tiče moje domovine Istre, i tamo nije ništa bolje, već još mnogo gore.

Pučanstvo Istrije jest dvienim trećinama slavensko, a jednom trećinom taljansko. Je li to istina ili ne? Molim da se u tom pogledu pročitaju samo statistički podatci. Ali, moja gospodo, pućke škole sve su skoro taljanske. (Glasovi: Čujte! Čujte!)

Srednje škole! Mi imademo dvie gimnazije, jedna je sasvim taljanska, a druga sasvim njemačka, akoprem Istra, kako je poznato, neima njemačkih stanovnikah.

Realne škole! Mi imademo samo jednu taljansku realku u Piranu i jednu njemačku dolnju realku — vojnički zavod — u Polju. Na preparandiji uči se iz mladići hrvatski i slovenski jezik, ali ništa našim jezikom.

Na pomorskoj školi u Lašinjju predaje se takodjer samo taljanski. Drugih školah mi neimamo.

Što se tiče službenog jezika, jerbu njegova preuzvišenost takodjer rekla, da se u uredih rabi slavenski jezik, to bi mogao navesti imena činovnikah tih kod političkih, koji kod financijskih i sudbenih uredih u čisto slavenskih okružjih, koji nerazumiju ni riječi slavenski, a kamoli da bi pisali znali. Meni će se sigurno reći: da u Istri neima mladićah, koji bi mogli uređivati slavenskim jezikom. Ali to je i sasvim prirodno, kad se Istri nelahu škole, niti pućke niti srednje škole, a jerbu u ovostranoj državnoj polovini nepostoji nikoje sveučilište, gdje bi se barem jedan predmet predavao slavenskim jezikom, onda nije niti moguće, da imademo činovnikah, koji bi znali slavenski. U Zagrebu postoji doduse jedno hrvatsko sveučilište, ali je poznato, da njegove svjedočbe neviruće u ovostranom dielu monarkije.

Ja bih inač još mnogo pritužbah spomenuti, ali ja ću, jer je već kasno, završiti, i želim samo dati sgodu njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru nastave, da odgovarajući na moju interpelaciju djeli pokaže ono, što je jućer rekao. He Rodhus, hic sala! (Pravo! Pravo! s desna.)

Dopisi.

U Baški, na dan izbora izbornikah, dno 16. decembra 1876.

Nadao sam se donieti vam odavle radostno vijesti, al eto nemogu nego jako žalostno: mi narodnjaci propadamo!... Da vam kažem posve na kratko, reći ću vam, da je herba bila ljuta i vodila se do silvojenja, a k tomu jutros i strašna kiša, da nije svaki ni mogao doći. Ali to sve nebi pomoglo, kad uz ostalo protivna stranka nebi silan novac prospala. Mi narodnjaci imademo 43 glasah, a protivna stranka 44, i to ako hoćete i nepravilno, jer na br. 158 II. izborništa glasovao neki Nicolò Seršić su Giovanni, domicilio Basca, t. j. na ime istoga ovoga, neki čovjek iz Drage, koji, kako Dražki župan veli, nema pravo glasovati, budući da toga Dražanina ni prije nije u listinah bilo. Niko pak Seršić pok. „Ivana“ je Jurandvorac, a niti Dražanin niti Primorac. U tom smislu dva naša izbornika telegrafisahu su proz. Namjestniku u Trstu predviđovali, kad ih se ovdje nije htjelo slušati.

Izborniči protivna stranke bijahu, poznati glavar de Dessantich, 3 učitelja, 1 krećmar, pisar ili tajnik občine, i 1 Dražanin, koji će bez dvojbe, kako se čuje, glasovati za Eluseoga. A vole, da se je glavar jur prije izrazio, da mora svu silu upotrijeti, jer da nalog od „Politika“ (sic) imade. Zato ako nebiđe pomogao stogod napomenuti utok, propadamo sasvim i osramotismo se!

A slutim, da se silan pritisak u tom smislu i drugdje pripravlja. Oprćstite jer je u bitiji.

Iz grada Krka, dne 19 dec. 1876:

Prvi put izabراسmo, kako jur znate, našim zastupnikom u Sabor preuzvišenoga gospodina Namjestnika Pina. Nu Krćani i Cresani u gradih, kao nam u prkos, htjeli ga po tom i oni izabrati svojim zastupnikom. Presvj. gosp. Pina zbog svojih razlogah primio je njihovo poslanstvo, a našega se odrekao. To tim mi suski Kotari u Krku, Cresu i Lašinjju ostali smo s jednim zastupnikom, i zato nam valjalo drugoga opet izabirati. Slavno Namjestništvo u Trstu razpisalo nov izbor, i to ne samo zastupnika, nego i izbornikah. Izbori izbornikah bijahu dne 13, 14, i 15 tokućega mjeseca, a izbor zastupnika, na Sabor, bijaše uprav danah dne 19. t. mj. Uza sva nepogodna vrijeme, svi izborniči iz Dobrinja i Vrbanica potrudisahu se danas do Krka, ali niti naši protivnici niti njihovi prokrćtonih rukih, nego svi iz Baške, Omislija, Dubašćee, Cresu i Lašinjju, svi bez iznimke pobriše na birališće. Tu dakuko, bilo svakakova i pismena i ustomom nagovaranja i pritiskivanja. U Baški prilikom izbora izbornikah pripustili su i nekoga, koji ne bijaše zvan „b“, pak uprav radi toga *jednog jedinog glasa* prenogla stranka neunarodna ili barenjačka ne smahu Baški u izboru izbornikah, nego slučajno takodjer u Krku u izboru zastupnika. U Omisliju pako Načelnik i njegovi pristauć, isli tja u Sv. Vid podkupljivat glasove, kad su vidjeli, da doma ništa nemogu opraviti. Al u tom hoćete, mislim, dobiti i posebne dopise, zato se ja vraćam na današnji izbor, na izbor našega zastupnika za proćek Sabor. Razmatrajue mi izborniči iz Dobrinja i Vrbanica, da je mogao samo Sabor pokrajinski, i to nakon ovjeravajućeg pregleda, a no namjestništvo novo izbore razpisati; razmatrajue da su imali oni prvi izborniči izabrati i drugoga za Sabor zastupnika, doćim su izabrali samo jednoga, kad se je Pina odrekao, to smo mi izbornoj komisiji ovjeh u Krku predali pismeno prosvjed navadjuć, uz ostale, gori naznaćene razloge. Nu, ta komisija i ne pročitav našega prosvjeda, i ne razpitav koliko su, koliko li nisu temeljiti u njem navedeni razlozi, na prodlog nekoga Pojana, odbacila taj Prosvjed i sa izborom napredovala. Mi smo ondje odmah oćtovali, da ćemo dakle prosvjed upraviti na višu Oblast, to smo to učinili, poslav jedan na slavno c. k. namjestništvo, a drugi na saborski Odbor u Poreć, odrekav se njedno glasovanja.

Hoće li moće li imati kakav uspjeh ti naši prosvjedi, to ćemo kašnje vidjeti, svakako meni vam je oćtovati, po nas žalostnu vijest, da ja ovjeh ostao izabran saborskim zastupnikom za Poreć: Signor Alessandro Eluseog i r. Capitano Distrettuale. To imo sam ćno tako odgovarati i od onih, koji taljanski neznadu, kako da bi se loćio oćvriedio gospodin Kotarski Kapetan Eluseog, kad bi se tko usudio njegovo ime izgovoriti našim hrvatskim jezikom!

Nu tomu čovjeku htjelo se kašnje i voće časti, pak eto li odmah po izboru gradska krćka glasnha (muzika) počela svirati pred občinskim krćkim Uradom, a odatlo svirajuć išla pred stan Gospodina zastupnika Eluseoga i tu mu zasvirah neznam baš koliko i kakovih glasnih komandni. I tako se eto dokonećala za ovaj put naša izborna borba! Što čovjek dalje živi, više doćviri i naući.

O čovječjem tielu. 2)

1.

Čovjek je krma božjega stvorenja, tielo njegovo, ravno kć svieću, kaže se gospodrom svih stvarih. U glavi, za jasnim ćelom, stoje čovjeku *mozgani*, a u njih um, pamet i pamćenje. Iz mozganah, kao iz klupka niti, razvijaju se po svem životu tanke žilice i kćice. Ovim čovjek ćuti i se osjeća. Ako

1) To se pripisuje bać oćih danah i u izboru jednog od izbornikah, kog za to, ovjeravajuć saborski odbor nećtje doćvriediti.

2) Veli slovenski jezikoh, pokopti Lascantinski biskop Slemćek, kao pravi pastir srbćki ujedno za ćući i tielo svog oććelak, napisao je za s'vojeća drugoga Jirca mnogo strahih rećma koćitah puka. Pa nekum njegovom splet pripisujećo eto i mi nešto našim ćatateljim u želji, da se u Oni oćvriedio nećvriedi tiepim naućem. Ured.

mozgane raniš, čovjek pade u nesvjest, izgubi pamćenje, postane neosjetljiv i u snrtnoj je pogibelji. Čuvati se je zato jaka pića i svega ostala, što prevée u glavu dira. *Oči* pod čelom čovjeku su okna, kroz koje gleda. Oko u napetih jabučica ima svoju tekućinu, a u sriedi zenicu. Ako tekućina usalne il izteče, oka tad nestane te čovjek osliepi. *Oči* su obrvani zastre, nu treba, da je i mi od svakog trna čuvamo. Jao si ga slipeu čovjeku! *Uši* su čovjeku dvoja vanjska vrata, liepo zavrčena kao rog, da tako glas po njih u niturji bubanj udari, pa da čujemo. Preduboko u nje vratiti, jest pogibeljno, tim se bo lahko bubanj probije i ogluši. Čovjek, koji se gluh rodi, nezna ni govoriti. Za glušce pametni su ljudi utemeljili škole, u kojih se ti nesrećnici svega što treba, i bolje nego što drugi, nauče. *Usta* su u čovjeku poglavita vrata, a jezik im vrtar, kadkada jako hudoban. Jezik sve pokusi, osudi i poveda, što je za pojedli i što za zavreči. *Nos* je straza na sried lica, nu ledije i svojima nosnicama njula, da li je što dobro, ili nije. *Naka* i *noge* sastavljene su iz nebrojenih žilah, kitali i kostiuh: što čovječje ruke znadu izraditi, kamo noge čovjeku ponieti, to nije moguće dopovedati. *Kosti* su stabri po svem tielu, nu kojih je tielo nastojeno, da se nesruši. *Cried* kostiuh teče mozak, koji im je hrana. Nesramnom bludnošću mozak se u kostiuh suši. *Želudac* je kuhinja u tielu: 32 zaba samelju hranu, jezik ju slihom umjesi i po grlu želudac izruči, da ju skulu. *Požderuh* nalozi prevée želudac, a ov tada obnemogne; na pol sirova hrana, u želudac ostane, želudac ju bo prekubati nemože: moé kada u čovjeku oslabi, život se tresi i krv skvasi.

Sree je u našem tielu jedro sa dvie sobe (kamarani), iz kojih se krv po dvih srčnih žilah od srea izlieva, i po dvih drugih opet u sree ulieva. *Sree* u jednom hipu (minutu sekundu) iz sebe izlije i opet u se ulije 55 funti krvi, što se u obće računna u odraslu čovjeku. *Sree* u zdravu čovjeku, u vrijeme jednog časa (minuta) udari 70 puta, u vrijeme jedne ure 4,200, u vrijeme jednog dneva, 100,800, u vrijeme jedne godine 36 milijunah 792,000 puta. Oh čudo, da nepukne! Od srea dohadja tielu moé i toplina. Ako se sree ohladi, neima veé čovjeka, nego mrtvo tielo.

Pluća su čovjeku mlieh u prslih, koje zdrav zrak u se vuén, a škodljiv odaganjaju: podobna su spužvi punoj krvi. Ako čovjek prevée teče, skače, pleše, vina il rakije pije, pluća se tada prenapune krvi te s nutra prekinu. Ako je pako krv u plućih prevée vruča, i čovjek prenaglo što mizla pije, il se prehladi, tada se krv skrutne (sgutsne) kao kiselu mlieko, i nemože napried po žilah; pluća počnu gnajiti se, tielo se sve to više suši, dok napokon nepogine. Iz plućah do ust ide grkljan, koji se stisne il razširi, kao što se kad na tanko il na debelo oglasimo. Grkljan u ustih zapira malen jezičac, kojim govorimo, što živina nemože. Al dao Bog, da bi samo uvijek pravo i dobro govorili! Sveti duh veli: „Štari i življenje u ruci su jezika. Tko besjedon nepogriješ, taj je posve čovjek.“ Tko pa da vlada našim govorenjem? Nitko drugi nego naš razum i dobroćudno pošteno srdce.

II.

Kako valja skrbiti za zdravlje.

1. *Neugibaj se postlu*, nego radi s veseljem; ako i ne toliko za vremenito dobro,

koliko za vječno blago. Hrdja izjeda zeljezo, lienost pako troši tielo.

2. *Neugitl prevée u postlu*, osobito kad bi se s kojim drugim natjecao, mogao bi se lahko prenapregnuti te bi obnemogao. *Zivotinja*, koja se prevée natovari, izgubi moé, a kadkada i pogme.

3. Ako si *potan*, pa ti na čelo pot udara, tad *nepij prenaglo*, i pazi, da se ne prehladiš; pot lahko udari pod kožu, krv se u plućah smrzne - i tad lahko dobiješ zadulu il susieo, ili si pako krv pomutiš i pokvariš. *Prije nego što pijes*, dobralno se odalini, pa šlogod il prigrizni. Čim polaganije pijes, tim bolje po te.

4. *Ako te datil premoči ili ti vlaga (mokrota) udari u obuču*, a ti se preobuci što prije mozes, noze si osusi i glavu otari.

5. *Ljeti vrue u vodu neidi*; prije nego što čes u vodu, dobro se razhladi. Čedno i marljivo se univaj i peri, da omazan nehotič; čistoea je gotovo zdravlje.

6. *Zimi se poskibi za dobru obuču*; nu odviše kosmatih kapah ili subarah ne meči na glavu; bolje je, da si gologlav, nego li bosonog. *Prot osnu obuču* i premalena odjeća polovica je bolesti.

7. *Jutrom i večerom marljivo si izpiraj usta*, zube operi srednjim prstom, osobito dobro si operi usi i oko njih; ako točno ovako učiniš, neće te zubi boljeti.

8. *Skrbi se za zdrav zrak i tili uzduh*, izvietraj često stanovanje, osobito pako spavaonice, inenito po zimi. U zatvorenih kućicah (kolibah) spavati, pa se nadihati sturaha i nadimili dima, veoma je škodljivo: ta ista riha pogine, ako neima čiste vode. *Ako si gologlav*, a *noge su ti tople*, tielo pa udprto budeš ti se bojati nije.

O Snietu.

Mnogo su bolesti, koje u poljodjelstvu smetaju travam žitaricam. Najobičnije od tih bolesti jesu njoke male bilinice, koje se zovu nametnice. Na različih mjestih i žitjih, različite su i ove nametnice: njeke se od njih dadu, njeke samo kadkad, a njoke nikad odstraniti. Uzroci su pako svima nepogode vremenena, podneblja, vlage i još az to štokakvi drugi.

Medju ove nametnice, koje nam žito traju, spada i sniet (carbonchio). Ovu nametnica imade dvio doba: prva joj je, kad je ona još skrivena pod koricom žitarice; a druga joj je, kad se pojavi vanka na kuru, te je tad obložena pratanom bielom opnicom, kroz koju se može vidjeti crni prašak, koji, kad se opnica (kožica) razpukne, počme izpadati. S koga uzroka sniet postaje, to se dosad nezna. Hlubek je opazio, da se sniet najviše poradja u onomu tlu, u kome neima soli; dosljedno tome, opazio je, da snietu neima nigde bližu mora; ili, ako je i ima, to je u sasvim malom množtvu. Njeki opet govore, da je vidjeti najviše snietu i močvarna tla. I mogto bi ije biti tako, budući da se sniet uzdrži samom vlagom.

Nu niti je to do samo oskundice soli, niti do same prevetlike vlage, već je i do istoga sjemena. Rečeni ju Hlubek za više godina slijao staru pšenicu, a to trogodinje, da se uvjori, je da li je obstanak snieta do sjemena; to je zbilja iznašao, da je starijo sjeme manje snietljivo, budući da u njemu imade manje vlage.

Ako se dakle gospodar želi snieti izpriprostiti, gledati će, najprvo, da mu tlo, kada sije, nebuda prevée vlažno; da mu sjeme nebuda jednogodišnje, već barem dvogodišnje, a još bolje trogodinje; nu ne starije, budući da prestaro sjeme izgubi rodnu snagu; osim toga nastojat mu je da mu ono što čistije bude. I prvo nego sjeme posije, triebat će da ga topi u zelenoj galici oko 18 sati, ali ne više; jer bi mu inače moglo izgubiti svoju klica-vost. Na 21 Vagan sjemena biti će dosta fun. 3 1/2, do 4 1/2, galice. Ako pak nebi imao ove, tada nek se istom razumom posluži vapnom ili Glauberovom

solju. Sva ova tielesa ne samo, da imadu te svojstvo, da sniet u žitu utamano, nego još budu prva hrana zrn.

Zelena galica, vapno, Glauberova sol nestoje zлата, niti truda, već se hoće odlučne volje, da se gospodar što prvo s njimi posluži.

(Gosp. List Dalm.)

Je li korisno odveé utovljenu (odebeljenu) marvu prodavati.

(Iz „Puckoga Prisa“)

Loš je gospodar, koji marvu mršavu na pazar vodi, dočim bi ju mogao utovljenu pradati. Ali važno je pitanje, jeli prohibitačno (korisno) odveé utovljenu marvu prodavati?

Kada počnemo marvu tovit, brzo rasto i debija se, težina se očevidno umnaža. Nu nije tako kasnije. Težina pri koncu tovljenja veoma lagano raste, tako da prirat mesa od 1 kilograma draput toliko krmo potražuje, koliko na početku. Ali zato je prirat kasniji mnogo vriedniji, jer zabiro najveće hranivih čestieuh, što nam je jasno dokučiti, kada promislimo, da se tovljenjem sve više iz tjeła voda gubi, a nješto njezino zauzimalja destice masno, hranivo. U mršava vola imade u 100 kil. mesa kadkada i 70 kilogramah vode, dočim u mesu utovljena vola jedva čes 20 kilogramah vode maći. Baonlin, ljubar, uzao je isto česti tjełah od dvajuh volovah, da njihovu vriednost pripodobi. Meso tovljenoga vola vagalo 476 kilogramah; bilo lojem prorasto i kratko, dočim meso mršavoga vola, koje vagalo 325 kilogramah, bilo kano tamno obojeno, dugacko i bez loja.

U 100 česti mesa vola		
meso	36 %	prinatjeno 30 %
loja	24	8.1
sol	1.5	1.4
hranivih česti	61.5	39.5
vode	38.5	60.5

Bijaše dakle u mesu tovljenoga vola 60 % više hranivih česti, nego li u mesu mršavoga. Po tom bi se moralo ono meso draput skuplje prodavati, jer je draput vriednije. Ali naše običajstvo za ovu, prom veliku razliku miata ne mari, radi česa dolazimo do uvjerenja, da je po nas bolje tovit marvu na pol, to jest utoviti dva vola na pol s koristju, a ne jednoga do krajja sa skodom.

Najbolje se pomaze govedima od vodena krme; liepo ga je u istinu i vidjeti; ali je samo nabroknuto, te nije tako dobro, kano što ono od govedčeta hranjena jedrom, suhom krmom.

Neuká Nauka.

Srodstvo proti zecovom.

Nijedna rana t. j. ozledna nije mladim voćkam toliko opasna (ubitačna), kano ona, koju jim zecovi nanesu sa svojimi zubimi; jer oni stablo t. j. kuru tako progrižu i razciupe, da kora podnipošto zacieliti (zarasti) neće.

Ali umni gospodari nadjoše i tomu lieka i to sa raznim srodstvom, kojeg ču ovo i vama, *oričdni moji poljodjelci*, malo više probičiti.

Ovih danah iduē kroz neko ovdječnje selo, to mi se počmu seljac žužit, da su im zecovi ovi godine mnogo kvart učinili (naredili) voćkam, a naročito jabukam.

S toga sam malo popostujao i ovo im srodstvo što toplije preporučio i to s toga, što sam ga i ju sam već više godinah izkusio; pa zato ga ovo i vama, vriedni čitatelji „Naše Sloga“, iz dna srdca preporučam, tim više, što je - kako rekoh - iz izkustva pisan. Evo ga:

Uzmi 50 dekagramah nagačena vapna; 3 kilograma i 36 dg. vode; 24 dekagr. čadje il napokon 2 kilograma izmotine od psa. Ovo se sad sva skupa pomiaša i u jeseni (možeš i u mjesecu siečnju) dva put dneвно namazati, — a ja kriv, ako ti se zec pokaže poslije nekoliko zimah kod stabla t. j. kod vočke.

Nikola Vešić, providnik.

Kad da se presadjuje drveća.

Gospodarska knjige, pak i voćari tvrde većinom, da je bolje presadivati stabla: probioša uz

pod jesen, a u novije vrijeme počeli su jesen preporučivati za presađivanje. Izkustvo nas svojkrat uči, da obo ore dobro valjaju za presađivanje, samo se mora gledati kod izbora doba, gdje ti je voćnjak. Gdje jesen obično dulje traje, pak je suha, te slabo pada kiša, ondje zemlja nemože dosta nakisnuti; ondje dakle nevalja presađivati stabla u jesen, jer će ti slabo prolistati, a potle će većinom posahnuti. Samo ako nadodje na suhu jesen mokra zima, proći ćeš dobro s tvojim drvećem; ako pak nastanu mrazovi, zlo po tvoja stabla. U kratko da rečem: zima ubija mnogo drvećah, zato je najbolje presađivati ih u rano proljeće; nu ako je ikako moguće, izkopaj im jame već u jesen, da se zemlja napije vlage i zraka preko zime.

Okapanje kupusa. Trganje lišća škodi mu.

Cim presad počme razvijati svoje perje, počmi okapati i okapaj neprestano dotle, dok se kupus tako nerazraste, da bi mu okopavajući perje ostetilo. Toga se osobito čuvaj. Trganje lišća mu škodi. Gospodarice jadjkuju, da im kupus gnjije ili trone. Tomu su samo krivo, što su čupalo s kupusa bezobzirno zdravo perje kao i trulo, nemisleći, da ovako ostaje na korenu rana, od koje se zameće trulež to truno koron i glavica, dok neiztruno kad se kupus razširi, ostavi ga na mlru i nepustaj nikoga višo u kupusnjak, ako nečeh, da počini, makar i nelotice, šteti. Najbolje se, nebi ti perje propasti, samo se stripi do jeseni, pa onda ćeš ga trebati za krmu mašiti.

Različite vesti.

Tršćanski gradsko vijeće, što se dne 24. prošloga decembra sastalo, da u prisutnosti njegovizvještenosti g. namjestnika položi prisegu, izabrato je tom prilikom opet za svojega predsjednika i načelnika grada presvjetloga gosp. Maksimilijana Dra. D'Angeli, a gg. Hermeta za prvoga Pitteri-a za drugoga podpredsjednika. Na Božić pred samo podno pozdravilo novo vijeće petero raznih zadržah tršćanskih, došavši pred gradsku vijećnicu sa svojimi zastavami uz mnogobrojnu pratnju građanah. Na zajednički pozdrav odgovori novolomenovani načelnik u dvorani, a sakupljenu pred vijećnicom svijetu progovori sa shoda drugi podpredsjednik.

Crkvene vesti iz tršćansko-koparske biskuplje. Č. g. Pop Mato Marčić, župnički kapelan u Lanišćah, prošao je za kapelana crkve sv. Katarine u Pčinu na mjesto č. g. Popa Deklove, koji ide u Lanišće.

Iz Creskoga i Lošinskoga otoka pišu nam također, da su tamo na dan zadnjeg izbora izbornikah gospoda šarenjaci sa svojimi psići na svaki način strašili, lovlili i silili naše kmete, da daju svoj glas jedino za one izbornike, za koje su oni htjeli. U selu Orlec, da bje poslan šovjek, u oči izbora obnoč, da naviesti ljudem, da pod globu od 5 for. moraju doći u grad Cres, da glasuju. A kad ljudi sutradan tamo, nekako prestrašeni, glasovaše za narodno izbornike. A i nekezi zloglasni čelo da je na putu ljudem svojim nagovaranjem većina dodijao.

Razbojnik, što su ono pred nekoliko mjeseci kod sv. Vincenta u Istri bili napati i porobili č. k. dilžansu, dobio zasluženu kaznu, bivši ovih danah u Rovinju osuđjen na teško tamnovanje do smrti.

Telegrami sa 10 riječi po 30 nordičah, koji bjehu deslo samo provizorno uvedeni, uvadaju se odslo unapred stanovito. Za svaku rječ preko napomenutih 10, plaćati treba 2 novč.

Bugarska Deputacija, što je bila kod svih europskih dvorovah, posjetila je i njemački carski dvor, to bila većina prijazno primita i od kneza Bismarka.

Četnaest-godišnji junak. U rumunjskem listu „Vulturulu“, čitamo sljedeće: Mlado Bugarče iz Sristova, Stefan Monov, imajuće 13—14 godinah, vojvoda izvanrednom hrabrošću u boju kod Zafara. Tu nastajući neridjenom odvažnosti na Turke, napokon pado polumrtro. Ono bivaš prenešeno u paraćinsku a napokon u biogradsku bolnicu, te ikoprem imado 16 ranah i 6 zrnah u tielu, to ipak održavi i sad se nalazi u Rusiji, kamo ga je odveo general Novoselov. Taj je mladi junak odlikovan i od kneza Milana i od Černejjeva.

Bivaš franceska carica sa svojim sinom Napoleonom IV. bila je prošlih danah u Rimu te pohodila i svetoga oca Pupa, s kojim se na dugo razgovarala. Na odlasku da jih je Papa krasno darivao.

Austrijske pošte god. 1875 odpremile su 319,001,962 komadah malom poštom, t. j. listovah, dopisnicah, itd., od kojih 59,357,520 komadah izvan austrijske granice. Proporučenih listovah bijaše 19,800,509 komadah, a od poštarine oproštenih 38,357,557 komadah. Teretnom poštom odpremljeno što omotah, što novacah, skribijah itd. u vrijednosti naznačenoj 37,236,627 komadah, koje važe 16,270,141 kilogram u pravoj vrijednosti for. 4,710,055,966 od ove svote odpade na Cislajtanciju 4,004,438,247 for. a na Ugarsku 705,617,719 for.

Pak igrajo na lot! Neki nesrećni Talijan, imenom Francesconi umorio je onomadno u Beču c. k. pismonošu jedino zato, da si prisvoji novce, što je ovaj, kao poštaraki činovnik, sobom nosio, da je izručio onim, kojim su bili namjenjeni. Nesrećni Francesconi, bje za ta svoj zločin prošlih danah u Beču osuđen i umro na vešalih. Nekezi ljudi, koji bi htjeli nepravim putem i provod na bitro obogatiti, sastaviše već po navadi nekoliko numerah (brojevah) i stavio je na lot, pridodav im što već svotu novacah, da im tako tobože budu veći dobitak. U ono dane, kako čitamo u novinah, ljudi samo u Beču zalgraso preko četiri sto tisućah forint! Al kad tamo, sastavljeni numeri nedodjose; lotarijsko se kazo, kao nikad doslo ponupunišo, a tužni igrači, kao urjek, dugim nosom ostaše

BRATOVŠĆINA HRVATSKIH LIUDI U ISTRI.

Imenik društvenikah

Košara Blaž, kapelan u Kanfanaru f. l. — Ujeđ Mato, f. l. — Bastian Mate, f. l. — Karabaić Anton f. l. — Flego Petar bisk. kapelan f. l. — Karabaić Ivo f. l. svi u Trstu. Guteša Ilija u Zagrebu f. l.

Pregled tršćanskoga tržišta.

dne 30. decembra 1876.

	Ud f.	Do f.
Pšenica zrna	za 100 k	13.40 — 17.50
ugarska		13.50 — 14.80
gališka		11.50 — 13.—
ječan		8.— — —
Zob ugarska		9.— — —
arbanaska		8.— — —
Kukuruz ruži		8.50 — —
ugarski		8.— — —
Pavaj, polag vrsti robe		11.— — 13.—
Kafa Portoriko		120.— — 132.—
N. Pombigo		108.— — 112.—
Rio		91.— — 114.—
Cukar austrijanski		45.— — 47.—
tatarski		44.— — 47.—
Ulje dalmatinsko i istarsko	za 1 cent	49.— — 50.—
italij. najbolje		64.— — 69.—
nizlje vrsti		60.— — 67.—
Vuna levanaska	za 100 k	120.— — —
meryska		130.— — —
arbanaska		130.— — —
istarska		21.— — —
Koža soljena dalmatinska i istarska	za 100 kcm	32.— — 325.—
janjiće		30.— — 35.—
dalmatinske		65.— — 80.—
Vezak bosanski i srbaki	za 100 k.	705.— — 710.—
Papar		50.— — —
Smekro Kalamata		18.— — 17.—
guberski		15.— — —
Limuni ekstrijeci		3.— — 5.—
Naranče		7.75 — —
Karobe puljske	za 100 k.	10.— — —
jevanitske		6.— — —
Mendule polag vrsti		80.— — 85.—
Sijere		37.— — —
Oriz talijanski		20.— — 25.—
logijski		18.— — 20.—
Kameno ulje u bariloh		38.— — 40.—
Assatoh		41.— — 42.—
Maka tršćanska Nr. 5	za 100 k.	21.— — —
0		20.— — —
1		21.— — —
2		17.75 — —
3		16.— — —

Ték Novacah polag Borse u Trstu

dne 30. decembra 1876.

Carški dukati (teški) 5.94. — Napoleoni 9.99. — Iste legirske 17.66 — srebrni (tjrd) (argiro) 112.—

LISTARNICA.

Gosp. Jalžić S., Zagreb: Dobro, kako vam drago. — Gosp. Bočina M., Letovicu: Vašu predplatu primismo u svoje vrijeme. — Gosp. Mutineš J., Castelvecchio: Namireno do konca pr. godine.

OGLASI.

NOVA SLIKA.

Izašla je u Beču velika i umjetnički izradjena slika

Srbske vojskovođe

u srbsko-turskom ratu.

Milan M. Obrenović IV.

Nikola I. Petrović - Njegoš.

Generali: M. G. Černjajev, Ranko Allimpić, Franjo Zah i Kosta S. Protić. — Vojvode: Petar Vukotić, Božo Petrović, Ilija Plamenac i Mašo Vrbican. — Obratni (pukovnici): Horvatović, Orešković, Ilija Colak-Antić, Toša Nikolić, Valdomar Goker, Miloško Lošjanin. — Oberaljtantni (podpukovnici): Sava Grujić, Vinković, Kosta Bučević, Gruja Mlaković. Major Paja Putnik i arhimundir N. Dukić.

Slika ima 22 verno po fotografijama izradjena ilka, sa grbom Srbije i Crne Gore.

Slika je litografsko A. SCHERT.

Slika je 53 centimetra visoka a 90 centim. široka.

Cijena je slika f. 1 20 novč.

Naručbino se šalju na ovu adresu:

P. Janković,

Wien, VIII. Pierstengasse N. 30.

Novci se šalju u plaćenom planu, ili po poštanjskoj naputnici; kome je lakše, neka na *Korrespondenz-kart*i javi, pa će mu se per *Nachnahme* poslati.

Prepodavci, koji za gotov novce naruče najmanje 10 komadah dobivaju komad po 1 for. i franco pošiljanje.

Cijena ove velike i umjetnički izradjene slike tako je malena, da ju svako nabaviti može.

Bez ove slike nebi trebala da bude ni jedna obitelj, koja se interesuje za rat Srbije i Crne Gore sa turskom carevinom.

VELEČASTNOSTI SVEČENSTVU!

Kod doh podpisano nahodi se spravišće

svake vrsti crkvenih stvari

kanoti: kaležah, Srjetnjakah, Krlžah, Kandlah, Ostenzorijah, Moćnicah, Kadlonicah, Nebah (Baldaknih), Planetah, Platah (Pluvijah), Dalmatnikah, Zastavah, Jastukah, Štolah, Oltarskih Predstoralah, Kokuljah itd. itd.

Prima također

svakovrstne naručbe

toli crkvenih koli svjetovnih stvari i najpompniji izradjuje svako djelo nakliceno bilo zlatom ili srebrom, a za svaki upit odgovara se odmah.

Katarina udovica Garuss u Trstu Via Nuova.